

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . 40.— franci
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr.14.

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Lee
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Amvonul și economia.

De: Un preot.

În „Revista Economică” s'a scris un articol sub titlul de mai sus, articol reprodus și de *Românul* pentru însemnătatea problemei ce o tracta. Amvonul — adică preotul — nu se poate mărgini în activitatea lui numai la datorii de părinte sufletesc, el trebuie să fie povătuitorul cuminte și însuflețit al parohienilor săi pe toate terenele vieții, și a celei vremelnice. Nu numai integritatea credinței și puritatea moravurilor fiilor săi sufletești trebuie să-i zacă la inimă ci și bunăstarea lor materială. În numele de „părinte” pe care poporul nostru îl dă preoților săi se cuprinde un program foarte vast de muncă, pe care poporul o și așteaptă dela preoții săi. Rolul de povătuitor i l'am atribuit totdeauna preotului dela sate în toate ramurile activității: sociale, culturale, economice. Și aceasta de multe ori fără să mai cercetăm întru cât poate și satisface cutare preot unor cerințe.

Recunoaștem dimpreună cu autorul articolului din „Revista Economică” că mai ales în zilele de azi am avea un folos nespun dacă preoții noștri dela sate ar putea de pe amvon să fie povătuitori pricepuți ai poporului în fluctuoasa viață economică de acum. Suntem convinși că mai întâiu pilda părintelui prin felul cum își poartă economia proprie, apoi sfaturile și îndemnul sale luminoase de pe amvon ar avea răsunet larg în felul cum își va aranja țaranul economia lui în aceste zile grele.

Numai câteva constatări voim să fixăm aici, ca o completare a articolului menționat,

pentru a fi apreciate de conducătorii vieții noastre economice-financiare.

În presa noastră națională s'a vânturat adeseori chestiunea educării prea unilaterale a clerului nostru, s'a constatat cu deosebire că clericii noștri sunt prea puțin inițiați în tainele economiei naționale. Profesori specialiști cari să-i introducă în aceste taine abia avem pe lângă un seminar sau două, în cele mai multe abia dacă li se fac câteva cursuri necomplete, astfel că cei mai mulți clerici ajung preoți pe sate cu cunoștințele economice câștigate din praxă, în casa părintească. Dacă n'a cetit, nu s'a interesat singur de progresele realizate în acest ram al activității omenești, tânărul preot nu va putea ști mai mult decât țaranul din sat, ba de multe ori nici atâta. S'a văzut cu deosebire cât de neorientată este preoțimea noastră pe terenul economic-financiar când se pornise cu un oarecare avânt mișcarea pentru înființarea cooperativelor sătești, și când fără de o inițiere temeinică în afaceri de aceasta natură nici cei mai însuflețiți dintre preoți nu cutezau să se pună în fruntea cooperativelor. Desigur când ar fi vorba ca preotul să fie numai un „primus inter pares” el ar putea, pe lângă cultura ce o are, să-și îndeplinească acest rol, și desigur cei mai mulți și-l îndeplinesc. În privința aceasta pilda lor nu poate fi decât binefăcătoare.

Ceeace cerem dela preoți este însă mai mult decât de a fi „primus inter pares”. Cerem să vină pe amvon cu idei, cu îndrumări nouă, corespunzătoare timpului și împrejurărilor, cerem să fie educatorul țărânilor în lucrarea mai rațională a pământului, în desfacerea produselor, în acvirarea utensiilor,

într'o mai bună chiverniseală a averii. Cu deosebire în zilele grele de azi sfatul lui curminte ar fi de mare preț.

Însă ca preotul să poată răspunde acestei chemări i-ar fi de lipsă mai întâiu un capital de cunoștințe concrete care le lipsește celor mai mulți, le lipsește o solidă orientare în viața economică financiară, iar unora le lipsesc și mijloacele pentru a pune în praxă cunoștințele ce le-ar avea, neavând unde face economie.

Dacă în punerea amvonului în serviciul economiei am înțelege numai atât: să se îndemne poporul la muncă, la cruțare, la încunjurarea birturilor, la păstrarea realităților, să nu-și desfacă fără preț produsele, și alte generalități de felul acesta; atunci desigur că atâta poate face oricare preot, — atâta ajunge priceperea și puterea. Însă atâta nu e de ajuns. El trebuie să ia inițiativa în folosirea cutărei noi mașini, seminte etc., și mai ales, în ziua de azi i se cer să dea orientări sigure în cazuri concrete. Ce să facă țaranul nostru: să-și vândă boii sau ba? Să îngrașe un anumit număr de grășuni? Să semene la primăvară orz, ovăsuri, porumb în locul disponibil? Chiar „Revista Economică” îndeamnă pe preot să-i spună țaranului, de pildă, care sămânță e mai rentabilă pentru anul viitor?

Ei bine, e fapt că sătenii noștri au pierdut sume enorme chiar numai din vânzarea de vite cornute. Când prețul lor a început să se ridice uimitor mulți și-au vândut boii din jug pe preț mare ca să cumpere alții, peste săptămâni sau zile, și mai scumpi, iar alții să rămână până azi cu jugul gol. Putea preotul satului să oprească aceasta pierdere? Pe-

Cea mai grea cale.

Nicolae Mișuțeanu în seara aceea s'a culcat de timpuriu. Ziua întreagă a fost pe picioare, fără întrerupere, s'a învățat de ici-colo, punând una-alta la cale. În viața lui el niciodată nu a alergat atâta. A și obosit de-a binele; seara nu și-a mai simțit picioarele, cari uneori par'că se încovoiau ca o nuia, iar altădată tremurau aci mai încet, aci mai cu tărie.

Se apropia miezul nopții și Nicolae Mișuțeanu încă nu a adormit. Somnul fugea de el. Din ce în ce tot mai mult era stăpânit de gânduri, de niște gânduri atât de grele, că de multeori îi venea să strige, să ceară ajutor, căci credea că are să se înăbușească.

Când își dedea seamă că de unde îi vine înăbușeala, atunci ar fi voit să răcească, să răcească ca un leu rănit. În clipa următoare nu înțelegea, că de ce a tăcut, cum a putut să se rețină.

A dat țării și împăratului tot ce a avut mai drag și scump: patru feciori frumoși și înalți ca bradul, — a dat pe toți cei patru feciori ai săi și acum după ce despre doi dintre ei de multă vreme nimic sigur nu știe, iar dintre ceilalți doi unul e prizonier de război, iar cellalt luptă în iadul dela Doberdo — acum i-a venit și rândul lui.

La așa urgie Nicolae Mișuțeanu nu a gândit niciodată. Dacă cineva înainte de deslănțuirea cruntului război, care de aproape doi ani ziua

și noaptea culcă la pământ mii și mii de vieți omenești, i-ar fi zis, că o să vină și vremea aceea, când și el va trebui să prindă arma în mâni pentru cinstea țării, răspunsul lui ar fi fost acesta:

— Taci, omule, și nu vorbi aiurea. Nu mai spune la nime ce îmi spuseși acum mie, ca nu cumva să creadă oamenii, că ceva la tine în cap nu e la loc. Războiul poate să fie, sunt însă atâția alții, oameni tineri, vâjosi, cari au să apere țara. Pe noi, cari suntem aproape moșnegi o să ne lase în pace.

Acuma Nicolae Mișuțeanu are cu o învățătură mai mult. E adevărat, o învățătură tristă și dureroasă. Așa e însă viața. Nime nu poate să vadă în oglinda viitorului, nime nu poate să știe, că ce aduce ziua de mâine.

Nu-i el om fricos, nici de moarte nu se teme așa de mult, ba chiar nici nu a gândit și nici nu gândește la aceasta. Din alte pricini îi sângerează inima lui, din alte pricini i se pare că are să se înăbușească.

Când unul câte unul i-au plecat feciorii în război, a crezut că se învățe pământul cu el, acuma însă, când a sosit clipa, ca și el trebuie să plece, înaintea ochilor lui sufletești i se înfățișează întreaga icoană a vieții lui zbuciumate, mai cu seamă de când au început tunurile să bubuie.

În viața lui a avut multe de îndurat, a luptat cu multe greutăți, multe stavile a trebuit să înlăture din cale și totuși a ieșit învingător, căci împreună cu nevastă-sa, care l'a înțeles și pe care a

înțeles-o, a putut face puțină agoniseală, nu pentru desfătarea lui trupească, ci pentru fericirea copiilor.

Atotputernicul Dumnezeu l'a învrednicit ca să își însoare feciorii, dându-i fiecărui partea ce i se cădea. Dela plecarea lor el a purtat grija de pămant și vite. Nu-i vorba, nu au mers toate în rândul ca pe vremea când îi erau feciorii acasă, totuși însă nu a rămas nici o brazdă nesămănată.

Ce o să fie acuma? Ce o să fie de mâine începând, când trebuie și el să plece? A sfătuit el pe Ileana, nevastă-sa, a sfătuit pe nurori și nepoții cei mai mărișori că ce au să facă, dar se teme, ba e mai mult sigur, că treaba o să meargă cu anevoie, pentru că femeile și copiii, ori și câtă silință și-ar da, nu pot face aceea ce fac bărbații.

El a muncit o viață întreagă; a zidit ceva, un lucru frumos iar acuma, acest lucru, la care a ținut și ține așa de mult, deodată se ruinează, se nimicește.

Aceasta într'adevăr e grozav! Da, e foarte grozav!

— Tu nu dormi, Nicolae? întrebă Ileana.

— Adineori m'am trezit din somn...

— Vezi și dormi, căci ziua întreagă ai alergat, iar mâine dimineață, știi, că trebuie să pleci.

Cât pe aci era să bage vină, să mustre pe Ileana pentru că îi amintește de aceasta. Îndată însă și-a dat seama, că nevastă-sa nu a spus nimic ce l'ar îndreptăți la așa ceva. E adevărat, e foarte adevărat, că el mâine dimineață trebuie să plece.

ste câteva săptămâni, când era prea târziu, ar fi putut, dar la începutul răului la nici un caz. Pentru a opri paguba la început el ar fi trebuit să știe sigur că prețurile se vor urca mereu, într-o măsură nemai pomenită. Ar fi trebuit să aibă o largă orientare asupra pieții de carne din țara întreagă, pentru a putea da un sfat cu inima liniștită. O pildă contrară. Prin Septembrie—Octombrie un țăran putea lua pentru un grăsun de 100 kgr. 500 coroane. Nu l'a vândut, l'a ținut până în Decembrie când i s'a plătit kgramul cu 3 cor. Putea preotul să oprească paguba? Numai în cazul când ar fi avut iarăș o largă orientare asupra pieții de carne din țară și asupra rezervelor.

Toată recunoștința autorului articolului „Amvonul și economia” dar ni se pare că generalitățile pe cari le-ar predica preotul de pe amvon în folosul vieții economice nu pot să aibă același folos și greutate ca indigitările practice, concrete, pe cari însă preotul — în fața împrejurărilor de azi, — pe lângă toată bunăvoința nu le poate da decât pe dibuite. Insuși autorul articolului recunoaște că Sașilor de pildă, le sunt de mare folos în consolidarea vieții economice, diferitele organizații pe cari le au pe acest teren, — mai ales în orientarea lor față de fluctuațiile vieții economice de azi.

Ei bine, șirele aceste se scriu din felul de a vedea și a simți al preoției dela sate. Recunoscând că nu suntem la înălțimea chemării — fiindcă nu avem posibilitatea să fim — rugăm cercurile conducătoare ale vieții noastre economice-financiare să binevoiască a ne da din când în când îndrumări concrete, nu sfaturi vagi, cum avem să supraveghem desfășurarea vieții economice la sate pentru ca țăranii noștri să nu iasă păgubiți din repezile ei fluctuațiuni de azi? Bărbații conducători din aceste cercuri au și priceperea și ocaziunea de a putea fi mai bine orientați ca noi cu privire la cel puțin unii articoli pentru cari încasează țăranul nostru sau face plăți. Să luăm de pildă numai vitele, nutrețurile, lemnele, prețul cerealelor fiind maximat, și deocamdată sistându-se acest comerț. Nu s'ar putea să ni se dea în „Rev. Ec.” de pildă

tot la trei luni un raport asupra situației în care să ni se spună cel puțin atât că se prevede o urcare ori o scădere a prețului acestor trei articoli pe viitor? Prin legăturile ce le au aceste cercuri nu pot prevedea de pe acum cari cereale, dintre primăveri, vor fi mai bine plătite, fiind mai mare lipsă de ele, și nu s'ar putea să ni se spună? Ne gândim de pildă la lipsa de cânepă, vedem scumpirea produselor ei, nu au cumva cercurile noastre economice-financiare știre concretă că cânepa, fuiorul va fi foarte bine plătit? Cânepa se face pe la noi pretutindenea.

Și afară de aceste orientări mai mărunte n'ar putea aceleași cercuri să ne dea indigetări cât de cât aproximative cam cum va fi valorat pământul și peste tot realitățile după războiu și nu ar fi cu cale să fie îndemnat poporul să-și plasese banii în astfel de realități?

Noi credem că aceste cercuri sunt chemate la noi pentru a da directiva, pentru a stabili în cazuri concrete ceea ce este de făcut, pentru că singur ele pot avea o mai largă orientare. Noi primim bucuroși sfatul și îndrumarea și cu aceeași dragoste îl vom da mai departe. Să nu se zică: câte sate, atâtea sfaturi ar trebui, pentru că ce-i potrivit într'unul n'are ce căuta într'altul. Nu. Prețul vitelor, al nutrețului, al lemnelor, valoarea pământului, modalitatea cea mai potrivită de a plasa capitalele sunt pretutindenea în țară aproape pe-o formă, fluctuațiunile războiului bate în ele deopotrivă. Și cine să ne dea o orientare mai sigură în toate aceste chestiuni importante decât bărbații noștri versați în acest ram al activității omenești, singuri cari pot avea prevederi cam în ce fel se va desvolta viața economică după războiu? Căci multe din operațiunile necesare azi pe acest teren nu pot fi făcute cu inima liniștită dacă nu ești dotat ori nu-ți poți câștiga cât de cât această prevedere.

Dacă înșiși acești bărbați nu știu ce sfat să dea în anume cazuri concrete, cum vom putea noi? De sigur e greu să prevezi, dar totuș prevedea poate numai omul deprins să cunoască o anumită materie. În fața marilor

cifre de cassa numerar din bilanțul băncilor noastre pe anul trecut deci în fața unui caz concret — însăș R. E. nu știe ce sfat să dea adunărilor generale decât doar să țină capitalul în disponibilitate. Nu cutează să spună: cumpărați realități fiindcă cine știe cum se vor mai schimba împrejurările. Să vedem ce vor face și alții.

Să avem iertare cam asta e și atitudinea preoților dela sate când e vorba să dăm un sfat conștient țăranului.

— Ce zici părinte, se vând lemnele?

— Cât capeți pe ele?

— Stânenul verde 50 cor. cel uscat 60—65 cor.

— Bun preț!

— Bun, dar poate să se mai ridice!

— Hm! ce să zic. Mi-e să nu-ți iau cu sfatul meu câștigul din mână. Mai așteaptă.

Vei vedea cum le vând și alții!”

Anad, 8 Martie.

Note politice.

Fortificarea politică a monarhiei.

Sub titlul „Validitatea politică mai puternică a Ungariei” Reichspost din Viena publică un articol scris de Dr. Richard v. Kralik. Scoatem din acest articol următoarele magmente cari ne interesează:

Rolul Ungariei în monarhie.

„Foarte genială și desăvârșită adecvată este acea recunoaștere de ordin politic a contelui Tisza că este posibilă o validitate politică a națiunii maghiare fără o înlăturare a granițelor neschimbabile de drept de stat”. „Ungaria este în gura ministrului președinte de sine înțeles o noțiune strânsă pentru țările coroanei sfântului Ștefan și pentru toți cetățenii lor viteji și credincioși”.

Și cum să se întărească politicește Ungaria? Reichspost scrie: pe două căi:
„Sau fiind punctul de greutate al monarhiei

— Bine zici, Ileană. Indată o să adorm.

Cu cât vremea trecea însă, cu atât somnul fugea de el. Când apoi s'a incredințat că Ileana doarme, pe nesimțite s'a sculat din pat. Ca un făcător de rele, în vârful degetelor a ieșit afară din odaie.

A mers în grajd. Cu amândouă mâinile a îmbrățișat grumazul fiecărui cal. Și-a luat rămas dela animale, tovarășii lui de muncă, prietenii lui buni. Iar când vițelul a început să-i lingă cu limba mâna, uitându-se par'că cu durere și jale la el, a simțit un fior și nu a putut să-și oprească lacrimile.

— De ce nu știți voi să vorbiți, de ce nu mă puteți înțelege, ca să vă spun că peste câteva ceasuri vă părăsesc, a gemut Nicolae Mihețeanu, apoi cu pași grăbiți a ieșit din grajd.

S'a învărtit prin curte, pe la hambar, pe la șopron și prin grădină. Dela fiecare lucru își lua rămas bun în gând.

Bălan, cănele lui credincios îl însoțea în tot locul. Mergea alipit de stăpânul său. Cumintele animal își ridica capul și par'că întrebător se uita la stăpân, care acuma e tăcut, gânditor și nu îi zice nici o vorbă ca altădată.

Nicolae Mihețeanu deodată s'a oprit locului și cu amândouă brațele a cuprins grumazul lui Bălan, apoi cu privirea lăsată în jos a mers în odaie. Tocmai a început să se ivească zorile zilei.

— Unde ai fost? Când te-ai sculat? l'a întrebat Ileana.

Nicolae Mihețeanu nu a avut vreme să răspundă, căci în odaie a intrat Ștefănuț, cel mai mare dintre nepoții lui.

Ștefănuț merge cu el la oras, de unde o să aducă acasă trăsura și caii. Ar fi putut Nicolae Mihețeanu să meargă și cu trenul, a ținut însă așa de mult ca să se ducă cu caii și trăsura lui.

Ileana s'a apucat să pună merindele în traistă.

— Ileană, eu nu duc nimic cu mine.
— Nu duci nimic cu tine? Ce o să mânânci astăzi, omule?

— Nu am foame, nu pot să mânânc.
Ileana zădarnic a încercat ca să-l înduplece, Nicolae Mihețeanu numai nu și nu zicea.

A plecat. A plecat pe o cale plină de primejdii — a plecat pe cea mai grea cale din viața lui.

Alex. Tîntariu.

Mama răniților.

Când țara Ta gemea de chinuri grele
Și bravii ei soldați zăceau răniți
Știind pe Vodă 'n ploaie de șrapnoale,
Tu mângălai pe cei nefericiți.

Cu mâna de princesă delicată
Atâtea răni trupești ai vindecat
Pe când cu vorba dulce, fermecată
Cu mult mai mari dureri ai alinat.

De când ne prinse 'n val-vârtej puterea
Războiului atâtea de temut,
Pricepem și noi ce a fost durerea
Prin care Tu atuncea ai trecut,

Și ne 'ngrozim, că poate goarna sună
Ca mâne oastei Marelui Carol,
Și 'n creerii Carpaților s'adună
Și 'n jurul criptei toți vor da ocol.

Cu glas puternic vor chema în frunte
Pe căpitanul cel nebăruit,
Vor tresări și stâncile din munte
De viforul ce-o fi deslănțuit.

Și mamele și bletele neveste
Din cripta rece Vă vor ridica.
În lumea 'ntreagă se va duce veste:
Iubirea lor vieată iar' V'or da.

Cum ar putea să-și lase ele fill
Și soții lor să intre în războiu,
În iadul lumei care 'nghite viii
Și-i nesățul — să intre fără Voi?

ION BAILĂ.

Un cântec...

Liviel Rebreanu.

Ce trist-e, când viața-l pustie
Și 'n suflet porți veșnic un dor
E tristă ca noaptea târzie
Când luna s'ascunde în nor...

Și ceea ce e mai esențial e faptul, că pe când la puștile cele vechi interiorul țevei era poleit, pe atunci la cele moderne nu e așa, ci e săpat de mai multe spirale regulate, prin cari se dă direcție, respective se face posibil, ca proiectilul (glonțul) să-și țină direcțiunea și după ce a ieșit din țeve.

În terminologia armelor auzim pomenindu-se des numirea de *calibru*. Numirea aceasta exprimă diametrul țevei, a tubului armei — fie pușcă, fie tun.

Și acum să facem comparație între sistemele cele vechi și între cele de azi. Așa ne vom da mai bine seamă de deosebirea dintre ele, de pașii de uriași ce i-a făcut omenimea în arta de-a nimici și de-a ucide.

Reforma cea mai însemnată stă în scăderea pondului, a greutateii. Pe când cele vechi aveau o greutate de 5 și jum. kgr., pe atunci cele de azi — după cum mai amintisem — au o greutate numai de 4 și jumătate kgr.

Cele vechi umplute pe dinainte, aveau o mulțime de inconveniente: umplerea lor consuma timp îndelungat; și după atâta trudă împușcai odată, ca apoi să repețești din nou povestea. Cele de azi le umpli foarte ușor — tragi de o lamelă —, deodată introduci, nu un glonț, ci 5—10 gloanțe, așa că într'o minută poți să împuști de 30 ori.

Distanța până la care mergea proiectilul la puștile cele vechi, era cam 600 m., dar numai la 300 m. mai avea atâta forță, ca să străbată prin o piedecă, ce se ivea — să zicem: om, animal etc. Cele de azi duc la o depărtare de 4—5000 m. și poți ținti cu ele cu siguranță până la 2—2500 m.

Sistemele vechi aveau un calibru de 16—20 mm, și amăsurat acestei deschizături erau și gloanțele; azi însă calibrul variază abia între 6—10 mm. Și știți în ce constă meritul acestei inovații, ori reduceri? Abstracție făcând dela material și tehnica execuției, glonțul cel mare dela puștile vechi cauza rană mai mare, proiectilul dela puștile de azi face o rană neînsemnat mai mică și mai puțin periculoasă. De câteori nu s'a auzit în războiul actual, că lui X. Y. un proiectil i-a străbătut pieptul, sau stomacul, dar rana e ușoară și în curând se va însănătoși. Mie mai mult mi-a impus cazul unui ofițer francez — l'am cętit în ziare în iarna trecută — în trupul căruia, dus fiind dela front la spital, medicii au constatat urma alor 187 de „gloanțe”. Numai atâtea! (?) Inchipuiți-vă acum, că armele acestea în adevăr ar fi fost rane de gloanțe dela puștile de calibru vechiu, și nu de arme moderne!

Superioritatea armelor moderne se evidențiază și mai mult comparând energia proiectilului, ori mai bine zis, efectul lor, puterea de-a străbate. Puștile cele vechi de prin anii 50 ai veacului trecut străbăteau în lemn de brad dela o distanță de 20 m. 20 cm., iar cele de azi 90 cm. Cred, că am zis destul cu asta. Din războiul de azi ni se spun cazuri, când un singur proiectil a culcat la pământ mai mulți soldați deodată!

Comparațiile acestea ne vorbesc destul de limpede, ca să putem vedea progresul ce l'a făcut tehnica de azi în perfecționarea armelor. Și toate acestea numai în 50 ani, după ce omenimea aproape 500 ani a folosit tot numai puștile cele vechi cu praful de pușcă alui Berchtold Schwarz.

De-ar veni însă vremurile acelea ideale, visate de mințile luminate și sufletele mari, când armele de azi și mai perfecționate să se folosească cel mult împotriva dobitoacelor pădurilor seculare, și să nu împuște cu ele *frate pe frate*, cum se întâmplă azi!

T. German.

1) Datele de mai sus sunt din „Urania” Nr. 4 din 1915.

Războiul european.

Comunicate oficiale.

Budapesta, 7 Martie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Coloanele armatei generalului arhiduce Iosif Ferdinand au isgonit la Carpilovea dușmanul, dintr'un tranșeu fortificat în care ai noștri s'au și înstăpânit. La nord-vest dela Tarnopol, o trupă austro-ungară a isgonit Rușii dintr'un tranșeu pe o întindere de 1000 m. prăbușind poziția rusească. Atât în ținutul acesta cât și lângă Nistru și în hotarul Basarabiei, activitatea artileriei de ambele părți a fost foarte eficace.

Pe frontul italian și sud-ostic: Nici un eveniment.

Berlin, 7 Martie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Trupele engleze înaintate ieri la nord-ost dela Vermelles până în tranșeele noastre, le-am respins cu baioneta. În Champagne, la ost dela Maison de Champagne printr'un atac subit am recapat tranșeau nostru ocupat de Francezi la 14 Februarie. Am făcut prizonieri 2 ofițeri și 150 soldați. În Argonne la nord-ost dela Chaledo printr'o explozie reușită am înaintat în poziții. În teritorul Meusei, la vest dela râu, activitatea artileriei n'a luat proporții mai potențate. Afară de ciocnirile trupelor de recunoaștere, lupte apropiate nu s'au dat. În ținutul Woewre am ocupat azi dimineața cu asalt satul Fresne. Unele case la marginea vestică a acestei localități sunt ținute încă de către Francezi. Au pierdut peste 300 prizonieri. Un aeroplan al nostru a bombardat cu succes construcțiile drumului de fier dela Bar-le-Duc.

Pe frontul oriental și din Balcan: Situația e ne-schimbată.

Comunicat englez despre cel din urmă atac al Zeppelinelor.

Londra. — Biroul militar englez comunică: Se crede că la atacul de ieri au luat parte trei Zeppeline. Ajungând la țarm, Zeppelinele s'au îndreptat în direcții opuse. Făceau impresia că nu cunosc drumul pe care s'apuce. Aparatele au apărut deasupra comitatelor: Iorkshire, Lancashire, Rutland, Huntington, Cambridshire, Norfolk, Essex și Kent. Au aruncat vre-o 40 bombe. După informațiile de până acum au omorât 3 bărbați, 4 femei, 5 copii, și au rănit 33 persoane. Terasa dela două case a fost deteriorată, un birou, o cafenea, un restaurant, o grupă de case sărăcicioase au fost pustiite.

În preajma războiului germano-portughez.

Berlin. — Guvernul din Lisabona răspunzând la nota Germaniei a declarat că nu-și va suspenda dispozițiile luate privitor la sechestrarea vapoarelor germane. Rechemarea ministrului german la Lisabona e iminentă.

Christiania. — Guvernul din Lisabona a luat dispoziții de apărare de urgență. În porturi au fost stânse farurile, iar ziua vapoarele străine pot intra în porturi numai după ce au fost sever controlate. Dealungul țărâmului mării circulă vase de război: În 4 Martie au plecat în Spania la 200, iar în 5 Martie cam și mai multe familii germane. Ministrul german încă n'a plecat din Lisabona.

Berlin. — „Lokalanzeiger” anunță din Haga, Germanii din Lisabona continuă să părăsească orașul în masse. Ambasadorul german de acolo a luat 800 bilete de călătorie la Madrid pentru compatrioții săi. Ziarele engleze cred că ambasadorul a avut autorizație pentru aceasta.

Luptele pentru Douaumont.

Geneva. — „Petit Journal” anunță: Corpul de armată 11 francez compus în mare parte de soldați din Bretagne au reocupat în patru rânduri satul Douaumont. Partea principală a

satului este în mâinile Germanilor, soldații francezi însă au ordinul reocupării satului, pentru a da posibilitatea impresurării armatei germane.

Mari rezerve franceze.

Rotterdam. — „Times” face constatarea că Joffre are la dispoziție mari rezerve. Se credea într'o mare ofensivă anglo-franceză ceea ce s'a explicat prin numeroasele concentrări de armată. Faptele au verificat dispozițiile lui Joffre, prevăzând marea ofensivă germană care a necesitat forțele puternicelor rezerve.

General german despre asediul Verdunului.

Berlin. — În „Deutsche Tageszeitung” generalul Blume face următoarele declarațiuni despre situația dela Verdun: Atacul în partea vestică a Verdunului, — comandamentul superior german a trebuit să-l întrerupă. Trupele germane au înaintat până la una dintre cele mai puternice forturi care e apărat de aproape o armată întreagă căreia i se pot da în orice timp ajutoare. E foarte firesc că asediul Verdunului nu va duce în grabă la rezultatele obținute la alte fortificații în acest război, ci reclamă preparative puternice și înaintare foarte lentă. Se poate afirma cu toată siguranța că admirabila noastră conducere nu este surprinsă de situația de astăzi de care și-a dat seama și probabil a și făcut toate preparativele în sensul acesta. Pauza de acum este inevitabilă, reclamată de gruparea materialului necesitat de asediu. În zilele proxime sperăm să putem obține siguranța situației.

Nou schimb de note.

Londra. — „Daily Telegraph” are din Washington informația despre dorința președintelui Wilson de a reîncepe schimbul de note diplomatice cu guvernul german în condiție că dacă în cursul acestor tratative diplomatice pe vre-unul din vapoarele scufundate de un submarin german și-ar pierde vieța un singur cetățean american, Statele-Unite vor întrerupe imediat orice legătură diplomatică cu Germania.

Berlin. — Agenția Wolff e informată dela corespondentul său din New-York: În sedința guvernului american au fost discutate amănuntele mai noi despre războiul submarinelor, iar Wilson și Lausing deasemenea s'au ocupat cu el în conferință aparte, dar nu s'a luat nici o hotărâre. Guvernul american înainte de a lua o hotărâre așteaptă să sosească rapoartele din Berlin precum și raportul despre instrucțiunile date de amiralitatea engleză în chestia atacării submarinelor.

Aplanarea incidentului bulgar-grec.

Londra. — Lui „Times” i se anunță din Atena: În afacerea incidentului grănițesc, guvernul bulgar a dat guvernului grec deplină satisfacție, punându-i la dispoziție cercetarea afacerii și pedepsirea persoanelor responsabile.

Impotmolirea Canalului Sulina.

București. — „Ziua” primește următoarea știre din Tulcea:

De câțva timp comisiunea europeană a Dunării a suspendat cu totul lucrările de dragare pe Canalul Sulina. Din această cauză s'au format numeroase bancuri de nisip ceea ce împiedică foarte mult navigația pe acest Canal. Astfel cargobotul „Iași” care urma să intre pe Dunăre fiind împiedecat de aceste bancuri dela gura Canalului Sulina, a fost nevoit să se înapoeze la Constanța. Și nici un vas care calcă mai mult de 20 picioare nu mai poate naviga pe acest Canal.

Această desinteresare a comisiunii europene a Dunării este motivată de stagnarea navigației în actualele împrejurări. Cu toate acestea toți funcționarii C. E. D. sunt menținuți la posturi așa că cheltuielile comisiunii se fac aproape ca și în timpurile normale de activitate fără să facă în schimb nimic.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNII”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiile necesare (locul nașterii, regimentul, văr și faptele răsplătite cu medalia resp)

Se știe că statele reprezentate în C. E. D. au trebuit să voteze câte 400,000 lei pentru a suporta cheltuielile de întreținere a comisiunii în aceste timpuri de deficit și prin urmare această sumă privește și țara noastră fără să ție seamă că prin încetarea lucrărilor de dragare stingherește interesele acestei țări.

Circulația vaselor noastre pe Dunăre nu poate fi azi împiedecată decât numai din pricina împotmolirei, așa că guvernul nostru ar trebui să intervie ca comisiunea europeană să ia măsuri spre a nu fi împiedecată navigația pe Dunăre; căci prin această inactivitate a lucrărilor de dragare, Canalul Sulina amenință să fie împotmolit cu totul.

Benzină română în Turcia.

București. — Guvernul român a dat autorizații de a se exporta în Turcia 90 cisterne cu benzină, importându-se în schimb ca compensație 30 vagoane cu untdelemn.

Situația dela Verdun.

Berlin. — „Vossische Zeitung” afirmă despre situația dela Verdun că Germanii așteaptă un puternic contratac strategic din partea franceză. În care punct anume are să li se dea acest atac nu se poate ști. Pe Germanii însă n'are să-l găsească nepregătiți.

Pressa română despre situația războiului european.

București. — Ziarul „Libertatea” face următoarea apreciere a situației războiului european:

Frontul din Franța și Flandria: Vie activitate de artilerie în sectorul Dixmude. În regiunea Verdun luptele continuă. Artileria germană bombardează cu multă violență pozițiile franceze de lângă Vaux și Damloup, situate la nord de linia ferată Verdun. La sud-est de cetate, Germanii au înaintat pe soseaua Verdun — Marcheville, câștigând teren în direcția Haudiomont. Artileria germană bombardează pozițiile franceze dela apus de Meuză, în regiunea dintre Forges și Malancourt. Artileria franceză s'a arătat mai activă în sectorul Pont a Mousson. În regiunea Hiancourt, artileria grea franceză a bombardat cu violență întăririle germane.

Frontul din Rusia: Aviatori germani au aruncat bombe asupra pozițiilor rusești dela nord-vest de Friedrichstadt. Mici ciocniri în diferite puncte ale frontului.

Frontul austro-italian: Activitate de artilerie. Mici ciocniri între patrulile de recunoaștere la Mrzli. Artileria austro-ungară a fost mai activă în zona Gorizei.

Frontul din Balcani: Nimic nou.

Frontul din Caucaz: Trupele de întărire turcești trimise să sprijine garnizoana retrasă dela Erzerum, a ajuns în apropierea locului unde se vor desfășura noile lupte.

Englezii în Kamerum.

Londra. — Agenția telegrafică engleză anunță: Provincia germană Kamerum a fost complect cucerită prin predarea garnizoanei germane dela Mora în ziua de 2 Martie n.

Rugăm stim. noștri abonati cari își schimbă domiciliul să binevoiască pe lângă noua adresă a ne comunica și pe cea veche. Ținând seamă de această mică rugare a noastră le vom putea trimite ziarul fără întrerupere și fără întârziere.

E consult, ca nu numai la schimbări de adrese, dar și la reclamări de orice natură, precum și la trimiterea banilor să se alature banda (fașia) sub care s'a expedit ziarul. Se poate atașa și pe dosul cuponului dela mandatul poștal.

Papa pentru pace.

Osservatore Romano publică scrisoarea Papei către vicariul său general, Pompilio din Roma, din care dăm la vale pasagiile mai caracteristice:

În conflictul grozav, care frământă Europa — noi, ca universalii păstori de suflete, n'am putut rămâne nepăsători și nu putem privi cu tăcere lucrurile, deoarece am nega datoriile sfinte, care avem să le împlinim în misiunea noastră sfântă a păcii și iubirei, ce ne-a încredințat-o Dumnezeu. De aceea ne-am dat silința în repetite rânduri prin admonieri și sfaturi către popoarele beligerante, îndemnându-le să depună armele și să aplaneze neînțelegerile dintre ele pe cale prietenească, cum cere demnitatea omenească. Ne-am aruncat așazicând între popoarele în luptă ca un părinte între fiii săi încăierăți și i-am rugat că în numele lui Dumnezeu care e iubirea și dreptatea fără margini să renunțe la gândul lor de a se nimici unul pe altul, să-și arate lămurit, mijlocit sau nemijlocit dorințele, fiecare parte, și după dreptate și putință să se ia în considerare aspirațiile popoarelor, iar dacă e de lipsă să facă jertfele necesare de amor propriu și interesele lor deosebite în interesul mulțumirei generale a mării comunități a popoarelor. Acesta a fost unica cale pentru ca să se rezolve după dreptate gravul conflict și să ajungem la o pace, care să nu fie în folosul numai unei părți, ci în al tuturor și să fie dreaptă și dăinuitoare.

Durere glasul nostru părintesc până acum n'a fost ascultat, iar războiul continuă. Cu toate aceste nu ni-e permis să tăcem. Repetitele noastre strigăte de pace deși nu a avut rezultatul dorit, a avut răsunet la popoarele beligerante, ba chiar la toate popoarele din lume, și a trezit dorințe fierbinți pentru ca conflictul acesta sângeros să se aplaneze cât mai curând.

Nu putem dar să ne reținem și ne ridicăm încă odată glasul împotriva războiului, care ni se pare a fi o sinucidere a Europei civilizate. Indată ce ne permit împrejurările trebuie să arătăm toate mijloacele cari pot duce la scopul dorit.

Câteva doamne credincioase, dle Cardinal, ne oferă acum prilejul, exprimându-și dorința, ca din prilejul postului, să se adune la rugăciune pentru curmarea acestei plăgi grozave.

Apelăm la toate familiile din Italia și alte țări în luptă, ca departe de frământările și petrecerile lumești, în zilele acestea de căință, să se adune la biserici, înălțând rugăciuni, la Iesus Christos, ca să puie capăt unei încercări atât de grozave și lungi.

Vatican, 4 Martie 1916

Benedict XV.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 8 Martie 1916.

Invățător român distins. Ni se scrie din Bocsig: Acum a venit de pe câmpul de luptă, după ce a petrecut 17 luni pe frontul galițian, învățătorul *Alexandru Botta*. Trei medalii de vitejie îi înfrumusează pieptul: *2 medalii de argint cl. II. și 1 medalie de argint cl. I.* dovezi ai tinutei lui eroice în fața dușmanului, iar pentru mai multe fapte eroice, cari le-a săvârșit în luptele dela Rarancea și Toporăuți *din simplu soldat*, cum a plecat pe câmpul de luptă acum 17 luni, a fost ridicat *la rangul de stegar*.

Trei eroi a reg. 31 de infanterie (Sibiu) au fost decorați — ni se scrie — cu medalia de argint cl. II. pentru ținuta eroică în fața dușmanului dovedită. Unul este *Alex. Mijeu* sergent major din Mândra (com. Făgăraș), altul este *Gh. Ranghiuț*, și al treilea *Todor Herciu*, plutonier din Ghizășea de sus (com. Târnava-mare). Cel din urmă, plutonierul Todor Herciu, înștiințându-se de bună voie să meargă înaintea trupelor de a patrula terenul, și-a ales vre-o 25 soldați toți Români și înaintând a ajuns la tranșeele dușmane, rusești. A cucerit un tranșeu, făcând pierderi în răniți și morți, iar o mare parte din ei i-a făcut prizonieri. Drept răsplată acestor fapte vitejești este împodobit pieptul cu argintul medaliei.

† **Sergent Cornel Muntean.** Cu inima înfrântă de durere aflând dintr'o scrisoare de acasă despre încetarea din viață a unui fiu iubit al întregii noastre comune fruntașe tânărul sergent **Cornel Muntean** din Dognecea, născut la anul 1892 fiind soldat activ din anul 1913. Servind la gloriosul reg. Nr. 43 din Caransebeș, de unde la prima bubuitură de tun, a plecat cu compania, pe câmpul de luptă galițian; de unde după câteva luni s'a ales, cu o rană la picior, care nefiind primejdioasă s'a tămăduit curând. Însănătoșat a intrat la școala de telefon unde după frumoase merite a fost avansat la rangul de sergent.

În vara anului 1915 în Iulie a plecat pe câmpul de luptă italian, de unde s'a întors în Pesta

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN DEZNA“ societate pe acții.

CONVOCARE.

Invităm pe domnii acționari ai „Casei de păstrare în Dezna“ societate pe acții la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Dezna, Vineri în 25 Martie (7 April) 1916 la 11 ore în localul institutului.

OBIECTELE:

1. Constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere despre gestiunea anului 1915.
3. Aprobarea bilanțului, împărțirea profitului curat și darea absolutului membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghere.
4. Alegerea membrilor din comitetul de supraveghere.

Dezna, la 5 Martie n. 1916.

DIRECȚIUNEA.

Notă. In sensul §. 20 din statute numai acei acționari au vot decisiv la adunarea generală cari cel puțin cu 30 zile sunt însemnați ca proprietari de acții în registrul acțiilor și au depus acțiunile sau plenipotențele la cassă pe lângă revers, până la deschiderea adunării generale.

Plenipotențiatul trebuie să fie însuși acționar al institutului.

„DÉZNAI TAKARÉKPÉNZTÁR“ részvénytársaság.

MEGHIVÓ.

A „Déznai takarékpénztár“ r.-t. tisztelt részvényesei ezenel meghívotnak

a VII-ik rendes évi közgyűlésre

mely f.é. március 25 (Aprilis 7-én) péntek délelőtt 11 órakor Déznán az intézet helyiségében fog megtartatni.

TÁRGY SOROZAT:

1. A közgyűlés megalakulása.
2. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése az 1915. évről.
3. A mérleg, veszteség és nyereség számlák jóváhagyása, a tiszta nyereség felosztása és az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
4. Felügyelő-bizottsági tagok választása.

Dézna, 1916. márcz. 5.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Jegyzet. Az alapszabályok 20 §-a értelmében, a közgyűlésen szavazati joggal csak részvényesek bírnak, kik a közgyűlés előtt 30 nappal mint tulajdonosok vannak az intézet könyveibe bevezetve s a közgyűlés megnyitására részvényeiket vagy meghatalmazásukat elismervény mellett leteszik az intézet pénztárához.

Maga a meghatalmazottnak is részvényesnek kell lennie.

ACTIVE—VAGYON

Contul Bilanț la 31 Decembrie 1915. — Mérlegszámla 1915. december hó 31.

PASIVE—TEHER

| | | | | | | | |
|----|--|----------|-----------|----|--|----------|-----------|
| 79 | Cassa în numerar — Pénzkészlet | 3467.99 | | 41 | Capital social — Részvénytőke | 40000 | — |
| | Giro | 2099.60 | | 78 | Fond. de rezervă — Tartalékalap | 3393.80 | |
| 75 | Cambii — Váltók | 84563.— | | 73 | Depuneri — Betétek | 27266.65 | |
| 38 | Capital social rest. — Hátralékös részv.-tőke | 387.82 | | 74 | Reescont — Visszleszámitolás | 27429.— | |
| 53 | Acții — Részvények | 600.— | | 20 | Creditori — Hitelezők | 11.40 | |
| 12 | Mobilier — Felszerelés | 400.— | 91518.41 | 24 | Dare după int. de depun. — Be nem fizetett tőke kamat adó | 63.26 | |
| | Debitori — Adósok | 1080.— | 11326.07 | 57 | Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék | 875.75 | |
| | Int. trans. anticip. — Előleges átmeneti kamat | 10246.07 | 1350.— | 50 | Interese dela ratele de acții — Fel nem vett részv. részl. után járó kamat | 98.69 | |
| | | | | | Inter. trans. anticip. — Előleges atm. kamat | 1350.— | |
| | | | | 56 | Profit curat — Tiszta nyereség | 3705.93 | |
| | | | | | | | |
| | | | 104194.48 | | | | 104194.48 |

DEBIT — TARTOZIK

Contul Perdere și Profit — Veszteség- és Nyereség-számla.

CREDIT — KÖVETEL

| | | | | | |
|----|---|----------|----|--|----------|
| 59 | Inter. de depun. — Betéti kamatok | 2113.06 | 71 | Interese de Escont — Váltó kamat | 14346.69 |
| 77 | Inter. de Reesc. — Visszlesz. kamatok | 3277.21 | | Proviziuni — Jutalékok | 452.70 |
| 67 | Salare — Fizetések | 770.— | | | |
| 51 | Porto postal — Posta költség | 49.13 | | | |
| 72 | Dare directă și com. — Állami és községi adó | 1280.40 | | | |
| 68 | Spese — Költségek | 3360.40 | | | |
| | 10% dare după inter. de depun. — 10% be nem fizetett tőke kamat adó | 63.26 | | | |
| 19 | Chirie — Házbér | 180.— | | | |
| 56 | Profit curat — Tiszta nyereség | 3705.93 | | | |
| | | | | | |
| | | 14799.39 | | | 14799.39 |

Dézna, la 5 Martie n. 1916. — Dézna, 1916. március 5.

Petru Perva m. p.
contabil -- könyvelő.

DIRECȚIUNEA — IGAZGATÓSÁG:

Zacharia Milian m. p.
președ. — elnök.

Ioan Toutan m. p.

Pintea Covaciu m. p.

Iosif Brad m. p.

Fabrițiu Bodea m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE — FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Subscrisul comitet de supraveghere am reviziat conturile prezente „Bilanț“ și Perdere și Profit“ și le-am aflat în deplină consonanță cu cărțile institutului. — Alólirott felügyelő-bizottság jelen „Mérleg-számlát“ átvizsgálván, azt rendben és az intézet könyveivel összhangzónak találta.

Dezna, la 5 Martie n. 1916. — Dézna, 1916. március 5.

Dr. Aurel Grozda m. p.
president -- enök.

Teodor Beldea m. p.

Pavel Zsebe m. p.

Simion Copian m. p.

Alexandru Zdrinca m. p.